

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Stanisława Jachowicza to najstarsza szkoła w Bochni. Jej powstanie, rozwój i późniejsza działalność jest bezpośrednio związana ze średniowiecznym szkolnictwem parafialnym, gdyż obecny budynek szkolny stoi na terenie, który już w XIII w. przeznaczony był na szkołę parafialną, działającą przy kościele św. Mikołaja w Bochni.

Kopalnia soli, której powstanie datuje się mniej więcej na ten sam czas, była instytucją, która współfinansowała szkołę nie tylko uposażając nauczycieli, ale i fundując stypendia dla uczniów. Część absolwentów znajdowała nawet pracę w kopalni, pełniąc funkcję pracowników umysłowych np. pisarzy czy rachmistrzów.

Bocheńska szkoła parafialna już od XVI w. była powiązana z Akademią Krakowską, stanowiąc kolonię akademicką, co może świadczyć o wysokim poziomie nauczania, jaki reprezentowała.

Podobnie jak cała sieć szkół parafialnych w Polsce bocheńska szkoła parafialna od jej powstania znajdowała się pod kuratelą instytucji kościelnych. Dopiero reforma szkolnictwa w XVIII w. spowodowała częściowe przejęcie nadzoru nad szkołami przez państwo. Wówczas nadzór pedagogiczny i organizacyjny przejęła Rada Miasta, w której zwyczajowo zasiadał proboszcz parafii. Od tego momentu można traktować tę szkołę jako szkołę świecką.

Utrata niepodległości przez Polskę w wyniku zaborów spowodowała regres szkolnictwa w całym kraju, a co za tym idzie, na terenie Bochni także. Jednakże dzięki autonomii galicyjskiej i dobrze rozwiniętemu przemysłowi górniczemu na terenie Bochni już w 1778 roku utworzono Tymczasową Szkołę Trywialną jako drugą w Galicji (po Lwowie). Była ona kontynuacją szkoły parafialnej. O ile władze kopalni i zarząd miasta stanowili Austriacy, to niższe stanowiska miejskie i kopalniane obsadzane były nadal przez Polaków, którzy musieli posiadać określone wykształcenie i umiejętności. Tego wykwalifikowanego personelu dostarczali absolwenci bocheńskiej szkoły. W 1873 r. po utworzeniu odrębnego ministerstwa dla Galicji, którego tekę objął Polak, wprowadzono sześcioletni obowiązek szkolny. Spowodowało to znaczny wzrost liczby uczniów, dla których tworzono najpierw klasy paralelne przy istniejącej szkole, a później z uwagi na to, iż nie mieścili się oni w jednym budynku, przeznaczono dla nich odrębny lokal przy ul. Trudnej. Z klas tych powstała późniejsza szkoła męska im. Kazimierza Brodzińskiego – obecnie patrona Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 2.

Do szkół zaczęła napływać także młodzież żeńska, dla której najpierw tworzono odrębne oddziały w budynku przy ulicy Białej. Z oddziałów tych utworzono szkołę żeńską im. królowej Jadwigi, mieszczącą się w budynku przy ul. Mickiewicza, czyli zajmującą drugie skrzydło budynku szkoły męskiej. Jak z tego wynika, wszystkie bocheńskie szkoły wywodzą swój rodowód ze szkoły elementarnej (parafialnej) mieszczącej się od XIII w na terenie obecnej szkoły im. Jachowicza.

W świetle zbadanych dokumentów stwierdzić należy, że pierwsza pisemna wzmianka o tym, iż szkoła nosi imię Jachowicza znajduje się w piśmie dotyczącym szkoły wydziałowej męskiej z dnia 6 II 1902 r. Przeanalizowany dostępny materiał archiwalny i źródłowy nie wskazuje jednoznacznie dlaczego na patrona szkoły wybrano Stanisława Jachowicza, ani kiedy fakt ten miał miejsce. Można przypuszczać, iż nastąpiło to na przełomie XIX i XX w. bądź na początku wieku XX. Najprawdopodobniej obranie patrona było wyrazem ówczesnej mody, na nadawanie imion budynkom użyteczności publicznej, ulicom i innym instytucjom. Trzeba mieć na uwadze, że ciągle Polska znajdowała się pod zaborami. Wybór postaci historycznej związanej z walką o niepodległość na patrona instytucji państwowej byłby niemożliwy ze względów cenzuralnych. Życie i działalność Stanisława Jachowicza wpisywały się natomiast w kanon pozytywistycznych ideałów i nowego rodzaju patriotyzmu, według którego poprzez pracę dla dobra gospodarczego kraju i oświecenie mas można zachować swoją tożsamość narodową. Można przypuszczać, że pierwsze przymiarki do uczynienia go patronem szkoły mogły mieć miejsce w 1896 r. czyli w stulecie jego urodzin, bowiem szkoła męska dokładnie w tym roku ogłosiła społeczną zbiórkę pieniędzy na zakup fortepianu, mającego uświetnić uroczyste obchody rocznicy urodzin Jachowicza. Chociaż dzisiaj może dziwić nas fakt uczynienia patronem osoby, która większości Polaków kojarzy się obecnie tylko z wierszykiem o „Chorym kotku”, to jednak trzeba mieć na uwadze, że w owym czasie Jachowicz był postacią bardzo popularną, a świadectwo jego życia było źródłem inspiracji. Jego prekursorska działalność zwłaszcza na polu oświatowym, a przede wszystkim w dziedzinie opieki nad osieroconymi dziećmi i młodzieżą stanowiła niedościgniony wzór do naśladowania przez społeczeństwo, które dzięki pozytywistycznej pracy u podstaw zaczynało być społeczeństwem świadomym i ponoszącym odpowiedzialność za swoich obywateli. Wiersze Jachowicza były wówczas bardzo popularne i wychowały się na nich całe pokolenia młodych Polaków. Dzieci bowiem chciały tych książek mówiących do nich po prostu prawdę o nich samych. Śmierć Stanisława Jachowicza okryła żałobą cały naród, ponieważ był on idolem swoich czasów.

Pomimo licznych zawieruch historycznych (I i II wojna światowa), zmieniających się układów politycznych i trendów, Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 pozostała wierna swojemu patronowi. Dzień jego imienin – 8 maja stał się uroczyście obchodzonym Dniem Patrona Szkoły. Jest to dzień, w którym nie odbywają się zajęcia dydaktyczne. Wszyscy uczniowie oraz zaproszeni goście i całe grono pedagogiczne uczestniczą wówczas we mszy świętej w sąsiadującej ze szkołą bazylice mniejszej pod wezwaniem św. Mikołaja i akademii poświęconej Stanisławowi Jachowiczowi. Odbywają się również liczne imprezy towarzyszące np. międzyszkolny turniej sportowy o puchar im. Stanisława Jachowicza.

Historia

Wpisany przez Administrator

środa, 01 lutego 2012 12:54 - Poprawiony środa, 01 lutego 2012 13:51
